

SCRISUL banăţean

REVISTĂ TRIMESTRIALĂ A UNIUNII JURNALIȘTILOR DIN BANATUL ISTORIC

DIRECTOR: VASILE TODI

SERIE NOUĂ - ANUL V NR. 4 (20) 2016

Maria Tanase
1913-1963

Cornel UNGUREANU

De la Contele Dracula la Împărăteasa Sissi

Nicolas TRIFON

Aromânii: oameni și fapte

Diana MIHAI

La cazemate

Nicolae SÂRBU

Un altfel de copil minune

Ionela-Flavia FANU de vorbă cu...

Jean Dumitrașcu

Marian ODANGIU

Retorica singurătății

Constantin JICHÎȚA

Cuvânt de suflet așezat în carte

Viorel ROMAN

America omului alb

Ionela-Flavia FANU

Viața în abstract

Vasile VIȘAOAN

Chemarea genei

Maria BANUȘ

Din poezia de dragoste a lumii

Ion MINULESCU

Strofe pentru zăpadă

Mireasă-a brazilor geometrici și-a brazdelor înșămânțate – solemnitate albă, rece, fatală, mută și divină – tu vii cu grații de Madonă sau de Fecioară bizantină – și pleci cu gesturi de bacantă, stigmatizată de păcate.

Nu te dorește-aproape nimeni, deși te-

așteaptă toți să vii... – Și frumusețea ta bizară n-o cântă nimeni, decât, poate, – îndrăgostiții de imagini abstracte și imaculate – cumiții tăietori de lemne și nebunaticii copii.

Și totuși, când cobori, suspectă, insinuantă și egală – pe câmp, pe arbori și pe ape, pe străzi, pe case și pe noi – tu schimbi în plăsmuiri lu-

nare întreaga pastă de noroi – iar pe Maria din Magdala o-mbraci în peplum de vestală.

Și-n timp ce toți, deopotrivă, pigmei și umiliți simțim – puterea-ți magică ce-ngheață, distruge, arde și creează – doar ciorile sacerdotale te mai insultă și-ți pătează – cu ieroglifelor negre și stranii, albul unanim.

La Băile Herculane am tras la Hotelul Roman, unde Fitz l-a solicitat pe director să-i aducă un consilier care cunoaște bine-bine locurile. În jumătate de oră a apărut în fața noastră scriitorul Ioan Florian Panduru, retras aici să-și încheie marele său roman despre Sissi. Panduru i-a plăcut americanului fiindcă era vesel și nu-l putea intimida cu titlurile și cu dolarii lui. În Banat, spunea domnul Panduru, nu se fac filme cu Dracula. Dacă vreți Dracula, duceți-vă la Bran sau la Bistrița. La noi faceți filme cu Sissi, împărăteasa Austriei. Trei colegi ai mei, domnul director general al stațiunii, Ilie Cristescu, Lordul John, celebrul

istoric și neasemuitul prozator Florin Bănescu, originar din Slatina au scris deja. Cartea mea este despre vizita împărătesei, cum a fost ea răpită de haiduci și cum s-a îndrăgostit de căpetenie, cam așa spunea Maestrul Ioan Florin, e încă în lucru. De altfel, Maestrul pregătise un scenariu pentru televiziune. Și marele scriitor Ioan Florin și domnul director Cristescu copilăriseră prin aceste locuri. Dar cum domnul director nu era în stațiune, scriitorul a rămas să ne fie ghid.

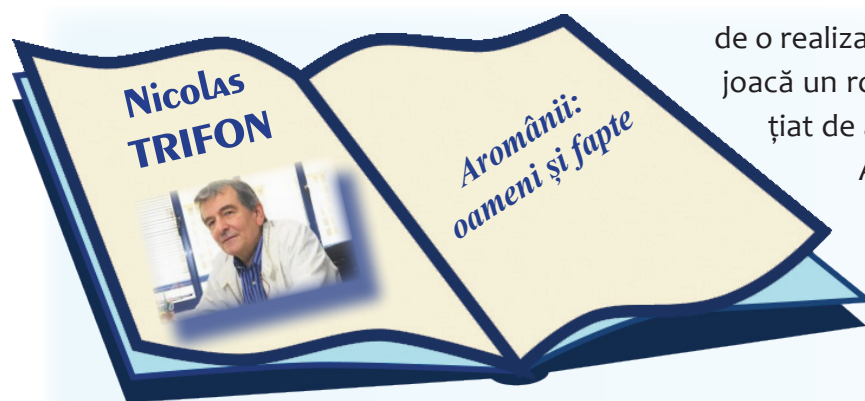
Da, împăratul a mușamalizat și povestea asta așa cum a mușamalizat atâtea dintre poveștile porno ale familiei imperiale. Realitatea ar fi aceasta: Sissi a stat ascunsă prin aceste locuri, dacă nu chiar în acest loc, la Vila Conteselor, cu un iubit. Cioban ungur.

Toate treburile Imperiului se duceau pe Apa Sâmbetei, Majestatea sa Franz Joseph stătea toată ziua la telegraf (era telegraf pe vremea aceea? n.ed.) fiindcă slujitorii săi nu reușeau să dea de urma împărătesei.

Da, ar fi un subiect, cădea de acord Fitz cu dl. Panduru, dar dacă împăratul nu dorea să se știe, de ce să încălcăm voința împăratului? Și oare împărătesei i-ar fi convenit să se știe ce făcea și cum făcea ea cu haiducul ei iubit? O împărăteasă nu-i Joan Crawford și nici Brigitte Bardot s-o dezbraci goală ca să o oferi privirii derbedeilor. Eu nu vreau să compromit imperiul.

Domnul scriitor Panduru îi explica: de fapt, noua istorie a lumii începe de la acea căpetenie de haiduci care a răpit-o pe împărăteasă și a instalat în lumea noastră liniștită dezordinea imperială: nu asasinatul de la Sarajevo a dus la Primul Război Mondial, ci dispariția (e drept, temporară) împărătesei în pădurile din jurul celebrei stațiuni. Dacă vreți un film colossal despre începutul noii lumi... Despre felul în care a început Primul Război Mondial...

Nu-nu... nu, țipă Fitzcarraldo. Eu nu vreau lume nouă, eu vreau porno. Și apoi, spre dezamăgirea domnului Panduru: Dacă nu vreți Dracula.... mă retrag.

La sfârșitul anilor 1990, apărea *Scurtă istorie a românilor povestită celor mai tineri*. Cu această carte, care rezulta din înregistrarea audio făcută la îndemnul Irinei Nicolau, Neagu Djuvara scutura praful, demonta anumite stereotipuri bine înrădăcinate în națiunea națională românească.

El proceda, astfel, la anumite reevaluări indispensabile pentru o reconstituire critică, mai realistă, a istoriei românilor, debarasată de prejudecățile triumfaliste care se acumulaseră de-a lungul timpului și care dobândiseră o nouă vigoare grație unor clișee așa-zis științifice, moștenite din perioada comunistă. Independent de reproșurile punctuale care i-au fost făcute, uneori justificate, demersul lui Neagu Djuvara a fost, cred, salutar, inclusiv atunci când este vorba de școlile românești din Macedonia (Turcia europeană) și de colonizarea Cadrilaterului.

Parcurgând cartea lui Alexandru Gica *Aromânii: figures and facts* (Editura Cartea aromână, Constanța, 2016, 128 p.), am avut sentimentul că ea va avea cam același efect ca și cartea lui Djuvara în rândul tinerilor și mai puțin tinerilor aromâni cărora li se adresează. Redactată exclusiv în aromână, ea beneficiază

de o realizare artistică și tehnică originală care joacă un rol cheie în demersul pedagogic inițiat de autor.

Alexandru Gica este matematician, dar și istoric – cum a dovedit-o în cartea publicată acum patru ani, intitulată *Introducere în istoria recentă a aromânilor* – și, nu mai puțin, o persoană angajată de mult în activitățile de afirmare culturală și, vrând-nevrând, politică, a aromânilor. Metoda adoptată în noua sa carte mi se pare surprinzător de judicioasă și, sper, de eficace.

De ce? Pe de o parte, el prezintă în termeni clari datele, documentele și sursele disponibile despre istoria aromânilor, adică, mai precis, despre urmele lăsate în istorie de viitorii aromâni, cei din zilele noastre. Pe de altă parte, el reamintește și nenumăratele interpretări, uneori pur speculative, la care aceste date, documente și surse au dat loc atât printre erudiții care i-au studiat pe aromâni, cât și printre aromânii care voiau să-și reînsoșesc propria lor istorie, mai bine zis istoria comună la care au participat și ei, și care este în aceeași măsură istoria lor, așa cum este și aceea a celorlalți greci, albanezi, bulgari sau români. El trece însă în revistă aceste interpretări într-un mod cât se poate de neutru, nu stabilește o ierarhie între ele, abținându-se de la judecățile de valoare care ar putea influența decizia cititorului. Acesta din urmă este astfel condus să-și asume alegerea. Oricare dintre opțiunile care se prezintă este la fel de valabilă, cu o condiție totuși: opțiunea aleasă nu trebuie să intre în contradicție cu datele și sursele isto-

rice expuse de la bun început. În caz contrar, atunci când cititorul nu respectă regula jocului la care este invitat, el se autoexclue. Acesta este, cred, un mod foarte elegant de a te pune în gardă contra rătăcirilor acelor care din prostie, din interes sau din exaltare refuză să țină cont de realități.

Dacă, însă, fiecare dintre interpretările care sunt prezentate cititorului este valabilă, niciuna nu este inocentă, precizează din capul locului Alexandru Gica. Alegerea are loc în funcție de viziunea lumii, a istoriei, a fiecăruia, de opțiunea sa politico-identitară. Spre exemplu, în funcție de strămoșii de la care el se revendică, el poate să se simtă, să se considere sau să fie considerat drept aromân mai degrabă decât român, grec, sau albanez, etc. Totodată, faptul de a considera că el nu poate aparține decât lumii aromâne sau grecești sau românești poate să îl conducă să caute în istorie strămoșii care justifică cel mai bine o asemenea apartenență.

Decalajul între numărul redus de informații atestate și interpretările la care ele se pretează este o sursă inepuizabilă de derive și, astfel, de disensiuni. Azi, ca și ieri, lumea aromână suferă enorm de aceste disensiuni. Abținându-se să denunțe frontal sau să prezinte în mod caricatural interpretările care riscă să conducă la derive, Alexandru Gica, cu *Istoria* lui, ne ajută să evităm, și chiar să depășim disensiunile. Acestea fiind zise, cititorul este acela care decide în ultimă instanță dacă pariul lansat de Alexandru Gica va fi câștigător.

DIANA
MIHAI

La cazemate

(fragment din romanul în
curs de apariție la Editura
Cartea Bănăţeană)

De la amiază, o lumină caldă îi mângâie obrazul murdar. Deschise ochii și sări iute din așternut, îndreptându-se spre ieșire. În graba lui, răsturnă căldarea cu surcele, lovindu-se. Trase o înjurătură scurtă, frecându-și piciorul și plecă mai departe.

- Haida-de, nici n-ai făcut ochi și te-ai și apucat de dărâmat, mormăi bătrânul de sub o pătură ruptă pe la colțuri.

- Auzi, moșule, poți să tipi ce vrei, că nu mă poți scoate din pepeni. Uite ce fain îi afară. Mă duc să văd scaldătoarea, că dau păduchii pe mine, îi răspunse băiatul, scărpinându-se instinctiv cu gândul la gângăniile nedorite. Bătrânul se ridică într-o rână curios.

- Scaldătoare? Ce scaldătoare?! Și, măi, băiete, e cam devreme să te uzi după frigul ce a fost. Ai răbdare să se zvânte pământul.

Tânărul, însă, era hotărât să nu îi dea ascultare, ca de obicei.

- Lasă, bre, că la cămin ne spălau cu furtunul cu apă rece și pe... Dar ce dracu îți zic ție astea, eu am ușchit-o!

Supărat de mărturisirea scăpată fără voie, băietanul feri ceolofanul de la intrare și dispăru. Bătrânul îi mai auzi pașii târșiți o vreme, iar apoi se făcu liniște. Nu mai avea somn. Gândul la scaldătoare nu îi mai dădea pace, așa că hotărî să meargă să vadă despre ce era vorba, mormâind în sinea lui că nu i-ar strica să scape de hainele afumate și de noroiul de pe tălpi.

Soarele ardea nefiresc după lunga absență, din pământ se înălțau aburi și mirosul ierbii ude se simțea peste tot. Bătrânul făcu un ocol colibe și coborî dealul în direcția în care încă se mai vedeau urmele băiatului în pământul moale.

La poalele dealului, pârâul cădea într-o scobitură adâncă, pietruită de jur împrejur cu bolovani mari. Cel mai probabil, scaldătoarea fusese aranjată astfel de oamenii care veneau la făcut chirpici: cărămizi din lut amestecat cu paie, folosite pentru construcții de către țărani locului. Băiatul își lăsase hainele pe iarbă și se bucura de apa de ploaie, spălându-și părul crescut prea mult.

- A, n-ai rezistat, da? Hai, moșule, fă-te 'ncoa! Ți-ar trebui o bălăceală și ție, și zicând acestea lovi apa cu mâinile atât cât să-l stropească binișor pe bătrânul ce se uita de pe marginea bălții.

- Ei, nu te întrece, oi fi eu ruginit, dar tot pot să îți trag o chelfăneală de s-o pomenești toată viața, se supără moșul.

- Bătăi am mâncat destule și n-ai ce să-mi arăți. Nu te-am omorât cu niște apă. Acuma nici tu nu miroși a „șanel”, Majestate!

Moșul vru să mai zică ceva, dar când simți apa rece la tălpi îi fugiră cuvintele și gândurile cu totul. Hohote de râs răsunară dincolo de deal și de coliba aburindă, până la soarele binevoitor.

Cei doi stăteau cufundați până la brâu în apa rece, sprijinindu-și capetele de pietrele mari de pe maluri. De departe păreau două statui, doi „gânditori” uitați de lume. Hainele ude se uscau în bătaia vântului, pe iarbă, alături. Câte un behăit de la stâna din apropiere mai străbătea, din când în când, până la ei, ca pentru a le reaminti că nu trăiesc în sălbăticie.

- Să nu mai plecăm de aici, spuse băiatul, scaldându-și fața în soare.

- Nu mai plecăm, răspunse celălalt, închizând ochii și mormâind satisfăcut.

Tânărul își trecu încet degetele prin părul

citește poezii. Uimitoare. Amintind de poezii teribile ai poeziei de pretutindeni. Schimb câteva priviri cu Gheorghe Jurma. Care este bunicul unui poet precoce. Îi spun că, nu știu exact de ce, dar versurile lui Sebastian Anțilă mă duc cu gândul la Lautreamont. Asta la o primă și puternică impresie.

Apoi aveam să-l cunosc acasă. În camera lui de lucru. Înconjurat de cărți, tablouri, albume de tot felul. Cu preocupările diverse și inteligența unui copil superdotat. De altfel, mama, Margareta Anțilă, i-a făcut un

test de inteligență pentru copii de 14-17 ani. A făcut 130 de puncte. Are calculator și iubește preistoria. Îl pasionează dinozaurii. Vorbește nemțește, e bun la istorie, rezolvă multe probleme de matematică. Dar mai ales desenează, pictează și scrie. Povești, compuneri, poezii. Mama, care citește Shopenhauer, încearcă să-l familiarizeze deja cu poezia lui Arghezi și Minulescu.

Insistăm, și eu și mama, să ne citească Sebi câte ceva din Creațiile lui. Pentru el, țara înseamnă „primul dar, chiar și prima boală”. Sau „prima ploaie dulce”. „Pe tavan se luptă încă Decebal cu Traian”. „Florile se-nchină cerând milă”. Apoi se-adresează unei ipotetice iubiri viitoare: „Și-ai supt/ viul tot/ uitându-te/cu ochi de piatră”. Versuri care mă duc cu gândul la „Bas Wunderkind”, titlul unei nuvele de Thomas Mann. Acum, când un manelist pitic și plin de bani a compromis sintagma de „copil-minune”, iată că un băiat de numai nouă ani

ud și zâmbi discret. Nu își mai amintea când se simțise atât de bine. Era departe de reguli și norme, departe de loviturile pedagogului Cășu, care veneau fără veste și de peste tot.

- Spurcaților! Fii de cățele ce sunteți! Nu vă place apa? Las' că fac eu să vă placă. Freacă rapănul de pe tine, țigan împutit ce ești! E prea rece? Îți arăt eu apă rece, ia să-ți ajungă, puturosule!

Și furtunul mănuit se lovea cu zgomot înăbușit de spinările goale ale băieților. Cășu era sârguincios la astfel de treburi. Tot el era cel mai inventiv, când venea vorba de pedepse. Obişnuia să poarte legat de brâu un cot de sfoară împletită, iar dacă te nimereai în calea lui când nu trebuia, ăla erai!

Cășu își sucea ochii în cap, te prindea de chică și începea să te măsoare cu funia din toate părțile.

Dar „fiul dracului”, cum îi spuneau oropsiții, era mult prea departe acum și loviturile nu îl mai puteau ajunge, își spuse băiatul.

- L-a luat mama dracului și l-a dus la centru, la lași, nu i-ar mai ajunge țărâna de handicapat! Și i-or lua naiba și pe cei care o să aibă de-a face cu dânsul, dobitocul dracului!

Așa îi spuse Grasu, unul dintre foștii colegi de la cămin, când se intersectară pe ulița satului. Dar și Grasu era acum departe. Când s-a închis centrul, l-a luat o mătușă la dansa, la Ruginoasa.

- Ducă-se toți și să mă lase în plata mea! Iar mâna îi căzu cu un plescăit în apă, stropindu-l din nou pe bătrânul ațipit alături.

- Dar ce Dumnezeu te apucă și acum? Se trezi supărat omul. Băiatul nu spuse nimic. Își trecu degetele iar prin părul ud și numără pietrele mari de pe marginea bălții. Alese ca țintă una mai mare și mai neagră și hotărî că acela e capul lui Cășu, și trimise un scuipat drept între ochii lui suciți, să îl boteze în numele Tatălui și al celor care i-au cunoscut mângăierile sforii de la brâu. Iar ochii cășului începură să se prelingă încet spre gura imaginată, până pieriră în apa tulbure.

jumate o reabilitează pe deplin. El și atâția alții, unii câștigători de Olimpiade internaționale ale inteligenței, ne conving că România mai are adevărați Copii-Minune. Micul pictor și poet Sebastian Anțilă unul dintre aceștia. Prin care Bocșa și Banatul încearcă, pe urmele lui Tata Oancea, să-și recupereze, să-și construiască mitul viitorului. Iată cum arată un text semnat, la nouă ani jumate, de copilul Sebastian Anțilă:

Excursie în „Țara Aiuriților”

În pauză am făcut o excursie în „Țara Aiuriților”.

Vă povestesc și vouă ce-am văzut acolo.

Copiii pedepsesc părinții când vor ei și cum vor ei. Florile adună polenul albinelor și fac din polen sare. Florile vând sarea cu optzeci de albine. Șoarecele umblă seara după carne de câini, de pisici și în special carne de hipopotam. Leul se ascunde în soare să se apere de furnică. Desenele aleargă după creioane să le coloreze și se apără de guma de șters ca să nu le șteargă. Apa e soră bună cu focul și împreună înving pompierii.

În „Țara Aiuriților” săptămâna se numește Duminică, Miercuri, Sâmbăta, Ianuarie, Unu, Luni și Rățușca. Anotimpuri nu există. La două plouă, la opt ninge, la cinci apar primele flori și la doisprezece dascăli primesc vacanța de seară. Părinții mănâncă lingura și spală supra...

S-a sunat, domnișoara a intrat în clasă și m-a întrebat de ce sunt așa de somnoros. Eu i-am răspuns:

- Domnișoară, n-o să mă credeți, dar am făcut o călătorie lungă în „Țara Aiuriților”.

NICOLAE
SÂRBUUn altfel de
copil minune

De la-nceput, întâlnirile mele cu Sebi au stat sub semnul surprizei și al uimirii. Imaginați-vă o sală de festivități plină de lume, într-o primărie de oraș. Ticsită chiar. Elevi și profesori, scriitori și părinți. Dar și simpli iubitori de cultură. Așteptând un vernisaj de plastică și lansarea unei cărți de poezii la Bocșa.

Învățătoarea Rodica Țene, ea însăși poetă, îl prezintă pe autorul tablourilor panotate direct pe pereți. Care dau sălii un aer mai puțin oficial. Pictorul este elevul ei. Se simte că-l iubește și crede în el. Investește râvnă, tact și speranță.

I se dă apoi cuvântul artistului. În capul mesei se ridică, dezinvolt și sigur de el, un copil frumos. Improvizează pe loc un speech. Vorbește liber, coerent, fără să trădeze vreo urmă de emoție. Care, la nouă ani și jumătate, ar fi cu totul explicabilă. Are idei, aplomb, charismă. Și un accent simpatic, care-l trădează vag pe vorbitorul cel puțin al unei limbi străine. Apoi ne

De vorbă cu Jean Dumitrașcu

Îl veți descoperi pe domnul Jean Dumitrașcu pe măsură ce veți citi interviul, de aceea nu aș vrea să încep printr-o prezentare a domniei sale, pentru că răspunsurile profunde pe care mi le-a dat relevă în esența sa spiritul acestui om. Pentru mine, tânăr neinițiat complet în ale vieții, acest domn este un exemplu, dincolo de activitatea dumnealui de manager, ziarist, scriitor. Este un om frumos, un om complet, vertical și iubitor de frumos, de oameni și de cultură. Sper ca acest interviu să marcheze începutul unei prietenii frumoase, pentru că, cu siguranță, acest dialog a cimentat în ființa mea valori de care poate nu eram sigură. Și mai sper ca astfel de oameni să nu rămână străini de frații mei de generație, care, azi mai mult oricând, au nevoie de repere solide în viața lor. Domnul director Dumitrașcu mi-a spus că exagerez în caracteristicile pe care i le atribui. Confucius spunea că „modestia este fundația solidă a tuturor virtuților”. De aceea vă redau dialogul întocmai cum a fost:

Ionela-Flavia FANU

Domnule director Jean Dumitrașcu, aș vrea, în primul rând, să vă mulțumesc pentru onoarea pe care mi-o faceți, acceptând să dialogăm. Sunteți un spirit enciclopedic cu un parcurs cel puțin interesant. De la contabil la profes-

or, la redactor, apoi director și fondator al Filarmonicii Pitești și multe altele printre acestea. Sunteți gazetar, scriitor, aveți preocupări filosofice și sociologice. Nu ne-ar ajunge o zi să vorbim despre toate acestea... V-a înzestrat Dumnezeu! Și totuși... Cine sunteți cu adevărat?

Înainte de toate, vă mulțumesc pentru oportunitatea și onoarea de a mă putea adresa cititorilor dumneavoastră! Într-adevăr, C.V.-ul meu este destul de curios, dar nu trebuie să ne batem capul cu el. Mai ales că ați început prin a-mi pune cea mai grea întrebare, la care eu însumi caut răspuns. Cine sunt cu adevărat? Numai Dumnezeu știe ce planuri are cu mine! Eu sunt doar un biet om care a vrut totul, adică tinerețe fără bătrânețe și viață fără de moarte, un om care a visat enorm în copilărie și în adolescență, dar care, la 20 de ani deja, a înțeles că a ratat și că nu-i rămâne decât să-și asume scrierea, cu sângele său, a propriei cărți a ratării. Important e să ratezi strălucit.

Ați copilărit la Teiu, în județul Argeș. Care sunt amintirile cele mai pregnante păstrate în memoria dumneavoastră?

Am avut o copilărie fericită în satul meu, înconjurat de mulți prieteni și multe rude. Asta până la nouă ani, când am descoperit că sunt altfel, diferit de cei din jur, că viața mea e irepetabilă. De atunci am participat tot mai stingher la joacă, refugiuindu-mă în cărți. Fac o paranteză aici, în săracul meu sat se găseau la magazin și cărți la vânzare, de la Gogol și Marin Preda până la Jules Verne și cărți despre originea omului pe pământ. M-am înstrăinat de cei din sat, iar când am ajuns la oraș, la 13 ani, mi-am dat seama că sunt un străin și pentru cei de aici. De fapt, nu mă simt confortabil decât cu mine însumi, oriunde aș fi. Dar nu am răspuns la întrebarea dumneavoastră! O amintire pregnantă ar fi cea de la trei ani și jumătate, când am descoperit-o pe mamaie din partea tatălui moartă în florile din fața casei ei. Parcă văd și acum lumina ce cădea pieziș pe spatele ei.

Dumnezeu să o aibă în pază! Este cu adevărat șocant... Există și alte amintiri care nu dau pace spiritului dumneavoastră creator?

Sigur că da! În primul rând, amintirile legate de tataie Radu Badea din partea mamei. Am crescut cu amintirile lui de război și de prizonierat în Rusia Sovietică. Port cu mine de mulți ani o carte despre tataie, sper să o scriu într-o bună zi. Cum port și amintirile mele din armată și de la așa-zisa revoluție pe care am trăit-o cu arma în mână, cu gloanțe suierând pe la cap. Subiectul Revoluției l-am abordat ca ziarist, în anii 1996-1997, dar exclusiv prin prisma loviturii de stat ce a premers și a confiscat evenimentele din 1989. Regret că în

1997 nu am tipărit și în volum articolele risipite în presă pe această temă. M-aș fi putut lăuda cu unele priorități. E bine ca articolele noastre să fie adunate în cărți. Prea puțini au timp să caute prin arhive de ziar.

Eu aștept cartea. Spuneți-mi... tot la Teiu ați dobândit primul loc de muncă. Eu am o curiozitate și cred că din răspunsul dumneavoastră putem trage o învățătură. Primul post ocupat a fost cel de contabil. De la contabil la director de filarmonică și scriitor, în timp, desigur. Cum? De ce?

Picasem la Facultatea de Drept din București, nu știam atunci că pe dosar cineva de la Securitate pusese ștampila „Nu”. Mi-a fost furată viața și acesta a fost motivul pentru care, mai târziu, când mă afirmasem ca ziarist care știe totul, am refuzat o ofertă de a deveni ofițer. În Teiu se știa că fusesem premiant, că eram băiat cuminte, că terminasem liceul de matematică-fizică din Pitești, deci aș putea fi un socotitor. Așa am ajuns contabil la C.A.P. Teiu la 18 ani. E interesant că sediul locului de muncă are o poveste. În acea casă mă... născusem, fiind acolo, înainte de C.A.P., dispensarului comunal. Era fostul conac al lui Anton Iordache, fratele lui Vladimir Streinu, marele poet și critic literar. Ambii frați fiind alungați de comuniști din sat în 1949, tatăl arestat și omorât în beciurile Securității din Pitești. Îmi făceam repede treaba, citeam foarte mult, chit că era campanie agricolă și ne picau controale de la conducerea județeană de partid. „Abaddon Exterminatorul” de Ernesto Sabato, „Devenirea întru ființă” a lui Noica sau „Cazul Wagner”, de Nietzsche, acolo, la C.A.P. Teiu le-am citit și comentat. Treceam zilnic, în drumul spre casă, pe la urmele tell-ului din Valea Mozacului - veche așezare eneolitică de la Teiu aparținând culturii Gumelnița. Bun prilej de a visa, de a medita și de a scrie versuri când simți sub tălpile tale o istorie de șase mii de ani. Chiar că am rădăcini adânci la Teiu. Nu visam atunci să ajung director de filarmonică! Nu aveam legături speciale cu muzica. În clasa a zecea compusesem un singur cântec, „Floare de castan”, dar nu recidivaseam în compoziție. Am fost și D.J., am ținut discotecă vreo doi ani, a fost o perioadă foarte frumoasă a studenției. Eu iubesc la modul absolut muzica. Ea nu trebuie înțeleasă, cum chibitează unii. Câți înțeleg Biblia? Îți place sau nu îți place, crezi sau nu crezi. dar întrebarea era alta. De ce? Nu știu. Lucrurile care trebuie să se întâmple chiar se întâmplă, noi suntem doar agenții purtători ai unor stihii.

Și totuși ați dorit să vă faceți dascăl...

Încă doresc. Sunt profesor de filosofie, chit că filosofia nu poate fi predată de la catedră unei mulțimi, ci transmisă din om în om. Am predat aproape un an, pe vremuri, fără studii. Acum câțiva ani am ratat susținerea unui doctorat care m-ar fi ajutat să predau literatură română contemporană (din cauza unor probleme de sănătate, nu m-am putut concentra pe finalizarea în timp util a tezei de doctorat, așa că am încheiat școala doctorală printr-o înfrângere; parte din teză am publicat-o în 2014, cu recenzii frumoase). Îi invidiez pe cei care sunt și deputați, și lideri de partid, și ofițeri acoperiți și cu misiuni, dar care găsesc timp să studieze circa 1000 de cărți ca să epuizeze un subiect, să aducă idei noi într-un domeniu și să redacteze o lucrare științifică. E o bătaie de joc națională, mai bine că nu mi-am dat doctoratul! În

rest, aștept de ani buni să se scoată un post liber de profesor de filosofie la concurs, pentru a mă prezenta. Măcar să-mi iasă din cap că m-aș pricepe la așa ceva.

Ați știut sau ați simțit încă din primii ani de viață care este menirea dumneavoastră. Poate pasiunea pentru artă să învingă orice barieră?

De mic am știut că sunt altfel decât ceilalți, dar nu îmi dădeam seama cum s-ar putea exprima acest sentiment. Mi-am descoperit vocația târziu, abia la 15 ani am început să scriu. La 16 ani a venit debutul, nu în scris, ci într-o emisiune de poezie a Radio „Oltenia” Craiova. Se părea că promit, dacă poezi importante ai Cenaclului „Liviu Rebreanu” al Palatului Culturii din Pitești au mizat pe mine. Am bătut în zadar la revista „Argeș” - revistă pe care aveam să o reînființez în 2001 și să o conduc opt ani; revista îmi reproșa că scriu poezie mistică, o acuzație gravă pe vremea aceea, și că ar fi bine să scriu poezie... patriotică. Poezia patriotică, de tip ceaușist, căzuse în derizoriu oricum, la mine în clasă, la Liceul „Nicolae Bălcescu” din Pitești (Colegiul Național „I.C. Brătianu” de azi), cine dorea o notă de zece ca să-și dregă media era pus de profesorul de română să scrie o poezie patriotică! Norocul meu a fost descoperirea filosofiei (m-a ajutat cu cărți marele poet Aurel Sibiceanu). Cert este că la 18 ani eram recunoscut de toți, colegi și profesor, ca fiind filosoful liceului. La 20 de ani eram poreclit Socrate. Trist este că mai apoi, lucrând tocmai în medii culturale, mi-am atenuat pornirile filosofice în public, socotind că tăcerea e de aur! Pasiunea pentru artă nu poate învinge orice barieră, pentru că trăim vremuri cinice. Lumea preferă să mă vadă în postura de animator cultural, nu de gânditor care despică firul în patru și care spune liber ce gândește. Recunosc faptul că am pierdut exaltarea tinereții, prezentând un chip care să nu ridice probleme, doar sunt destule alte probleme pe capul oamenilor.

Chiar așa! Care este menirea dumneavoastră?

Încerc să ajut oameni. Grija față de om este forma supremă de iubire. Și eu am fost ajutat, și mai sunt, cum mă ajutați și dumneavoastră.

Eu mă bucur că vă descopăr. Sunteți director al Filarmonicii Pitești, dar și fondator al acesteia. Cititorii noștri ar fi încântați să afle cum a luat naștere acest proiect.

Nu am bănuțit vreodată că voi ajunge să înființez o filarmonică. Nu a fost vorba de pasiune sau de vis, fiind, practic, o provocare managerială, în toamna anului 2004, atunci când un foarte tânăr violonist, Mădălin Sandu, m-a întrebat la nici o lună după ce ajunsese director al Centrului Cultural al Municipiului Pitești: nu putem avea și noi filarmonică la Pitești? Ba da, de ce nu?! Am crezut în acest vis, habar nu am avut de atâtea tentative nereușite din 1937 și până după anul 2000! Și am mai crezut că există și potențial artistic suficient la Pitești, cât de-o orchestră simfonică! Am mizat pe o himeră! Dacă aș fi știut atunci că nu există suficient potențial, sincer, acum, după ce m-am lovit de atâtea probleme, poate aș fi stat în banca mea! Deh, păcatele tinereților. Primarul de atunci, dl. Tudor Pendiuc, era convins deja, avea asta în programul electoral pe care nu i-l citisem. Mi-a spus doar: o facem! Și a început bătălia, pentru mine, din octombrie 2004 până în luna mai

(continuare în pag. a 5-a)

(urmare din pag. a 4-a)

2007! Trei ani am fost ca și singur în entuziasmul meu, guvernul de atunci a ținut posturile blocate. Au contribuit mai mulți, dar pot spune, nemodest, că, dacă eu nu făceam nimic, nu era filarmonică nici astăzi la Pitești. Ca instituție cu personalitate juridică. Acreditată de Ministerul Culturii. S-ar mai fi făcut, din joi în Paște, câte un concert. Dar atât. Mai greu a fost să o menținem, a fost și cumpăna din anul 2010. Am depășit momentele grele, azi avem sediu propriu.

Sunt mici cuvintele de mulțumire pentru o asemenea faptă. Spuneți-mi, pe lângă faptul că iubiți muzica de calitate, cochetați cu arta mânăuirii vreunui instrument, cu potrivirea de note muzicale sau vă ajută vocea?

Nu, din păcate nu. Dumnezeu nu mi-a dat și darul acesta. Oricum, studiul unui instrument se începe la 5-6 ani, mai târziu e în zadar. Trăind printre instrumente, firește că le-am încercat pe toate - pian, fagot, trompetă, timpani, oboi, corn, percuție. De aici, respectul meu infinit pentru artiștii instrumentiști. Nici cu vocea nu excelez. Vă spun un secret - de la 20 de ani încoace tot cânt, până răgușesc, la drumuri pustii, un cântec foarte drag, „Dă-mi mâna, prietene”, al Angelei Ciocină.

Frumos! Povestiți-mi despre activitatea de gazetar. Sunteți în prezent, dacă nu greșesc, director al revistei de cultură muzicală Euphonia și directorul publicației Informația piteștenilor. Aveți peste 15 000 de articole publicate, ceea ce e impresionant...

Sunt prea multe de povestit. Și e o activitate în curs. Nu m-am visat niciodată ziarist, am fost rugat să lucrez în presă, eu dorisem doar să colaborez, să public niște microstudii de socio-patologia vieții social-politice din România de după 1990. Am intrat în presă dinspre cultură. M-a ajutat și puterea de muncă. Cum ani de zile am publicat câte 300 de titluri pe lună, de la analize politice și economice la interviu, cronici de carte și pamflet, am crezut că presa mă distruge, dar am constatat că stilul meu de exprimare devine tot mai clar. A scrie pentru mult timp înseamnă a scrie pe înțeles, fără înflorituri și neologisme.

Cum apreciați activitatea publicistică desfășurată în România zilelor noastre?

Am cel mai mare respect pentru publiciștii români. Ziaristul, spre deosebire de scriitor, trebuie să fie în focul evenimentelor, să scrie/să emită ad-hoc, zi și noapte, fără concediu și alte pauze de respirație. Un scriitor poate să amâne, să dea vina pe inspirație, ziaristul nu. Scriitorul poate să fie nevandabil, ziaristul nu, pentru că dispăre. Iar orice dispariție a unui organ de presă este un atentat la democrație. Cea mai mare realizare a ziaristilor după 1990 este că i-au învățat pe români să gândească liber.

Nu pot să nu vă spun încă o dată: ați făurit atâtea opere demne de un spirit enciclopedic. Totuși... dacă ar fi să separați activitățile dumneavoastră și să alegeți una singură, la care ați rămâne?

Din păcate, nu, vă spun că exagerați, deși mizez pe cărțile mele încă nepublicate. Dacă privesc înapoi și înainte, pot spune în gura mare că scrisul rămâne singura constantă a vieții mele. Am acceptat să trăiesc suspendat în activismul meu cultural cu gândul că mâine, poimâine, cu experiența de viață câștigată, voi scrie cartea vieții mele.

Să fii artist într-o lume... în orice lume aparent normală, nu e chiar lucru ușor. Cel puțin, eu așa cred. Credeți că societatea română îi conferă artistului, scriitorului, locul cuvenit? Există diferențe din acest punct de vedere între societatea noastră și, spre exemplu, societatea occidentală?

E loc pentru toți sub soare. Și ce mai e astăzi normal? Și eu fac eforturi să par normal, să nu bat la ochi. Eu nu cred că artistul are dreptul la privilegiu față de alte categorii profesionale. Nu în timpul vieții sale. Altfel, societatea românească își respectă artiștii după ce mor, pe banii noștri sunt numai portrete ale oamenilor de cultură - Enescu, Eminescu, Brâncuși, Blaga, Grigorescu, Iorga, Caragiale. Nu au avut parte de bani cât au trăit,

dar iată-i pe banii noștri promovați. Sunt puși la locul cuvenit, crede statul. Eu sper că oamenii mai citesc și ce scrie pe bani. Nici în alte părți situația nu e mai roz, dar să nu ne facem iluzii, să ne vedem de treaba noastră. Avem mult de recuperat, spiritul nostru creator este în impas, încă suntem niște imitatori ai formelor europene și americane. Nimeni, nicăieri, nu așteaptă prețuire. Nu trebuie să fim niște găini care, după ce fac un ou, trebuie să cotcodăcim, să atragem atenția asupra noastră.

Care este, după dumneavoastră, rolul scriitorului în societate? Care este rolul culturii în societate?

Scriitorul este o conștiință a vremurilor sale. Nu cred că talentul este o scuză, că poți judeca o operă de artă exclusiv prin grilă estetică. Scriitorul nu a trăit niciodată într-un turn de fildeș. Eminescu s-a implicat, toți cei mari s-au implicat în viața societății, fiind judecați aspru de către contemporani. Trebuie să rămâi conectat la viață. De aceea, nici cultura nu poate fi ruptă de societate. Că e o lipsă crasă de cultură? Este, dar e numai vina oamenilor de cultură. Creatorul nu trebuie să se coboare la nivelul gustului public, ci să încerce să ridice spiritul public. Să bată cu pumnul în masă, dacă e nevoie, să se dezbrace de mentalitatea comunistă că statul trebuie să ne dea ceva. Nu, ne luăm singuri.

O opinie realistă ce nu greșește cu nimic dacă devine crezul nostru. Cum simte un scriitor, un gazetar, un director de filarmonică, viața?

Pentru directorul de filarmonică e simplu. Totul este programat pe cel puțin un an, știu ce concert am la 18 ianuarie 2018. Pentru gazetar e mai complicat, el trăiește sub presiunea clipei, a închiderii ediției, a evenimentelor neprevăzute cărora trebuie să le facă față. Pentru scriitor e cel mai rău - directorul de filarmonică își cam cunoaște publicul țintă, gazetarul își știe cititorii. Dar scriitorul nu știe pe mâinile cui va cădea cartea sa și, mai ales, când. Am avut mari surprize. Recent, la ocazie - sunt un navetist pe ruta Pitești-Topoloveni -, cineva de departe mi-a citat dintr-o carte a mea de acum 15 ani, „Autobiografia lui Mihai Eminescu”. În aceste condiții, viața e foarte frumoasă, teribil de interesantă, nu ai cum să te plictisești. Dacă nu reușești într-un domeniu, măcar viața ta poate deveni o operă de artă.

Haideți să le spunem cititorilor un compozitor drag sufletului dumneavoastră!

Ciprian Porumbescu, dintre români, cu a sa „Baladă”, e preferatul meu. Dintre compozitorii lumii cel mai drag îmi este Ceaikovski, cu tot.

Ne apropiem tot mai mult de sfârșitul interviului. Asta pentru că timpul e limitat... Și constat tot mai mult că ne asemănăm în multe privințe, păstrând proporțiile, desigur! Știu că cu greu poate un cititor să nominalizeze o carte preferată. Una singură! Dar sunt sigură că sunt cărți care, la un moment dat, v-au influențat cumva. Care sunt acestea?

Cartea preferată rămâne „Mathesis sau bucuriile simple”, de Constantin Noica. M-au influențat multe cărți. Numesc aici, la repezeală: Biblia, „Republica” lui Platon, „Abaddon, exterminatorul” de Ernesto Sabato, „Jurnalul de la Păltiniș” de Gabriel Liiceanu, „Rostirea esențială” de Constantin Barbu, „Istoria credințelor și ideilor religioase” de Mircea Eliade, „Faust” de Goethe, „Fenomenologia spiritului” de Hegel, „Martin Eden” de Jack London, „Un om sfârșit” de Papini, Bhagavad-Gita ș.a.m.d.

Cărți pe care le recomandăm și cititorilor noștri. Ce planuri aveți pentru Filarmonica Pitești?

În cei zece ani de activitate, am demonstrat că Piteștiul merita să aibă o instituție profesionistă de concerte! Ne-am impus rapid, iar faima noastră este dincolo de județ, suntem lăudați prin țară, mai puțin la Pitești, cum se întâmplă. În 2009 și în 2010 ni s-au pus cumpene. Dar mai era nevoie de... mine. De omul de cultură Jean Dumitrașcu, încă nevalorificat la potențialul lui. De aceea am lăsat Centrul Cultural și am optat pentru cea de a doua mea fiică, Filarmonica. Dai în ea, dai în mine! Un război nevăzut, de culise. În unele orașe s-au desființat instituții muzicale, reviste... Ce pot

să spun este faptul că eu și cu (aproape) toți colegii mei am făcut tot ce se putea omenește face, cu bugetul alocat, cu organigrama acceptată (din 2010 am rămas cu o jumătate de orchestră, ca salariați, funcționăm cu colaboratori permanenți). Mi-am ruinat sănătatea, mi-am neglijat părinții, soția, fetița, prietenii. Pentru muzicieni și melomani. Ca director-fondator îmi doresc tot ceea ce e mai bun pentru public, dar și pentru salariați. Dar nu pot crește eu salariile. Nu îmi permit, încă, să aduc un dirijor de top mondial care să ceară 10.000 de euro sau să invit pianisti care pun condiția să avem pian „Steinway” de 100.000 euro ca să accepte să cânte! Ce ne mai trebuie? În primul rând, încă 30 de posturi la orchestra simfonică. Plus câteva posturi de soliști concertiști și șefi de partidă! Poate și un adjunct al meu.

Dar vreți carte? Ne mai pregătiți?

Sunt puțin în impas, din 2014 nu am mai publicat o carte, de la cea despre revista „Kalende”. Prefer să scriu, nu să public. La ce bun? Marile cărți zac în rafturile librăriilor, ce să mai caut și eu? Să tipărești pe gustul publicului, cum am „comis-o” cu cărțulia despre Zavaidoc pe care mi-a „recitat-o” Tudor Gheorghe într-un spectacol și a fost preluată masiv apoi de toată lumea pe internet de parcă ar fi fost folclor. Ca autor, nu îmi fac iluzii, nu sunt nici Homer, nici Shakespeare. Lucrez la o carte despre Kant, e aproape gata, și sper să revin la un roman de dragoste, început când aveam 25 de ani, despre Ea.

Sper doar că nu mă veți uita, fiindcă abia aștept să le citesc. Știu că aveți mulți prieteni la Timișoara. Ce vă leagă sufletește de acest oraș? Povestiți-mi o întâmplare din Timișoara, care vă aduce mereu zâmbetul pe buze.

Am cunoscut Timișoara mai întâi prin poveștile tatălui meu, care a făcut armata aici într-o vreme când orașul dumneavoastră avea panouri cu Tito cu barda însângerată în mână și cu dolari americani în buzunar. Prietenii mei sunt la Filarmonica „Banatul”. Îi cunosc bine pe directorul Ioan Coriolan Gârboni, pe percuționistul Doru Roman (ei bine, ne putem spune prieteni), pe pianistul Sorin Petrescu, pe dirijorii Gheorghe Costin și Radu Popa. Mai este Cornel Ungureanu, unul dintre cei mai importanți critici și istorici ai noștri, pe care îl citesc de când eram în liceu și cumpăram revista „Orizont”. Vreau să remarc aici că Timișoara este un centru cultural de excepție al României și al Europei. Dar iată și o întâmplare de care mă rușinez! Am fost invitat, de Ministerul Culturii, să particip, la 12 aprilie 2007, la concertul de gală ce marca împlinirea a 60 de ani de la înființarea, prin decret regal, a Filarmonicii „Banatul”, și revenirea în sediul inițial, renovat. Am ajuns mai devreme, m-am plimbat prin oraș, librării, anticariate, iar seara, la intrare la filarmonică, mi-am dat seama că uitasem invitația la Pitești! Nu mai erau bilete, se știa că vine și regele Mihai, n-a mai venit, cei pe care îi știam au fost prinși într-o conferință de presă. Într-un final, am reușit să intru la concert, cât să zic că nu am bătut drumul până la Timișoara de pomană.

Eu sper să reveniți curând la Timișoara! Și... Sunteți Fiu al Argeșului cu merite incontestabile, dar cel mai important: sunteți fiu al României. Ce le transmiteți românilor și, pentru că dialogul nostru apare în Scrisul bănăţean, bănăţenilor?

Am primit titlul de Fiu al Argeșului în 2007, din partea Consiliului Județean Argeș, ca o răsplătă a eforturilor mele de până la acel moment. Titlul obligă. Eu cred în existența „geografiilor literare” teoretizate strălucit de dl. Cornel Ungureanu. Trăim într-o lume a marginalilor, cu centrul pretutindeni și periferia nicăieri. Îi felicit pe timișoreni pentru că au demonstrat că merită și pot să fie Capitală a culturii europene în 2021. Sunt de pe acum. Reușita e exemplară, să nu uităm că Sibiul a fost capitală culturală în 2007 în urma măriniemiei Luxemburgului, care și-a împărțit premiul, nu în urma unui acerb concurs de proiecte ca acum. Aveți tot respectul meu și al României. Să aveți spor la lucru!

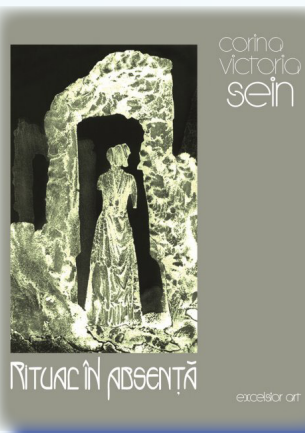
Mulțumim! Și noi vă dorim succes și spor în tot ceea ce faceți!

MARIAN
ODANGIURetorica
singurătăţii

Primele cărţi publicate de Corina Victoria Sein - *Adăpost într-o floare* (1977) și *Somnul izvoarelor* (1981) - dezvăluiau o sensibilitate impresionistă ce denunța o acută nevoie de refugiu, de adăpostire în fața cavalcadei realului, de integrare în ritmurile și ciclurile perene ale cosmosului ca formă de compensare a unei profund resimțite fragilități și vulnerabilități a sinelui. Discursul confesiv imprima poemelor o corporalitate deopotrivă și discretă și delicată, transmitea tandra stare de euforie a aspirației către identificarea cu însemnele naturii. Surprinzător, în 1982, autoarea renunța la acest traseu și se dedica prozei, redefinindu-și, astfel, destinul literar printr-un șir de romane - *Frica albă* (1982), *Coridor în oglindă* (1983), *Inelul de fum* (1984), *După concert* (1986), *Fata amurg* (1987), *Cercul de oglindă* (1990), *Și dragostea ucide* (1995), *Evadare spre nicăieri* (1999) și *Adolescență suspendată* (2005) - marcate de o irepresibilă feminitate. Într-un registru prioritar confesiv, narativitatea acestor cărți se derulează în marginile unor prelungi reflecții asupra iubirii, memoriei și singurătății și, la polul opus, asupra nevoii de comunicare. Între teama difuză de eșec și neliniștea indusă de străfulgerările memoriei, eroinele Corinei Victoria Sein se refugiază mereu în universul securizat al autoanalizei, al proiecției onirice,

al unei meditații ce oscilează între luciditate și pasiunea devoratoare a rememorărilor. Încât, până la urmă, ceea ce părea o deturnare a destinului literar al scriitoarei, nu era decât o transgresare a predispozițiilor lirico-sentimentale și a intensității trăirilor pe teritoriul mult mai cuprinzător și mai permisiv al epicului.

Volumul de acum, *Ritual în absență*, marchează nu doar revenirea la poezie a autoarei, dar și prilejul unei interesante experiențe de reiterare a unor coordonate și teme majore ale creației sale și, prin aceasta, de resituare în raport cu substanța lor existențială. Asumându-și revelația unui adevăr peren: „am înțeles că viața este un nesfârșit început”, poeta se angajează într-o luptă blândă cu propriul trecut, spre a salva prezentul, singurul - constată - asupra căruia avem controlul; spre a descoperi în acesti sensuri noi - tot atâtea imbolduri de a scoate la lumină „frumosul pe cale să se întâmple”: „Stau aplecată peste un acvariu// între pereții din scoarță aspră de copac/ unduiesc albe coli de hârtie// incomplet tabloul/ îmi zic/ și/ mă afund cu un pas în vis// aici/ sunt prinsă de-o roată cu spițe - trei la număr -/ roase// să fie un joc/ sau doar o extensie a neputinței de a nu fi găsit echilibrul/ între gândirea necontrolată/ și/ realitatea ce se cere respectată// în timp/ roata mă duce tot mai departe/ eu mai adun povestea pentru un film în care joc/ rolul celui

ce trebuie s-aieagă între supunere și evadare/ [...] de îndată/ sunt aruncată din vis și mă trezesc ducând povara/ acvariumului din care am ales coli albe de hârtie neatinsă/ de cuvinte stâlcite” (Vis). Decupajele lirice au vigoare, nu mai păstrează decât într-un plan îndepărtat senzația de fragilitate din poemele de altădată, după cum nici tentația integratoare nu mai traversează decât arareori rostirea: „Undeva/ moare un copac// îl plâng doar ochii străini ai înserării// printre rădăcini arse în adânc/ prezentul răstoarnă marginea de lume/ și/ umbra mea e întoarsă spre înainte// merg mai departe călăuzită fiind de lună/ în noaptea labirint” (Semne). Mistuitoarelor rătăcirii printre arcele trecutului și ale memoriei le ia locul o lucidă și radicală schimbare de perspectivă: „...acum/ trăiesc într-un regat necunoscut/ împovărată de vinovății și de nerăbdarea de a descoperi/ sfârșitul șirului de îndoeli ce cu adevărat există// flămândă în lumea fără de preț/ profanată de focul în care nu găsesc sprijin/ mă întorc la neliniștea ce mi-a pornit mersul/ și/ singură sunt/ cum numai omul rămâne singur în jocul/ clipă-pășuire între început și sfârșit” (În lumea fără de preț) („eu înnoptez în amintiri viitoare”), deschizând calea revenirii speranței.

Dominate de o retorică a singurătății, noile poeme fac parte din ceea ce s-ar putea numi o strategie a reevaluărilor: poezia devine spațiul ideal de manifestare a libertății interioare, un teritoriu în care, sub presiunea dreptului de a visa, timpul se derulează în afara cronologiilor. Ea îi permite autoarei o definitivă ieșire din prizonieratul obsesiilor personale, o delicată dar fermă decantare a reperelor existențiale. Ceea ce face ca *Ritual în absență* să fie cea mai profundă dintre cărțile de poezie publicate până acum de Corina Victoria Sein.

CONSTANTIN
JICHÎȚACuvânt de suflet
așezat în carte

Volumul închinat maestrului este rodul pasional și statornic al unei admirații construite de-a lungul a trei decenii, dintr-un inexplicabil credo cultural, neclintit în favoarea susținerii valorilor naționale. Esecurile mele sunt scrise sub semnul unei profunde prețuiri pentru cel care înseamnă atât de mult pentru nația românească și, deopotrivă, pentru universalitate. Ștefan Popa Popa'S, eroul cărții de față, descoperit de mine „pe viu”, în urmă cu fix 30 de ani, este la fel de mare ca Brâncuși, Leonardo și Michelangelo. Sunt conștient că mă mișc pe un teren minat, însă prefer să-mi atrag eu reproșurile și eventual caznele (necuvinte), decât să las acoperite sub vălul tăcerii asemenea informații pe lângă care nu ne e îngăduit să trecem nepăsători, fiind

vorba, în fond, despre un ambasador cultural al României, un artist de talie internațională.

Dau curs, iată, unei disponibilități de minte și de suflet în a vi-l aduce la dvs. acasă pe contemporanul și românul Popa'S, căruia Vaticanul i-a oferit onoarea de a-l considera „artist al lumii”, distincție pe care puține personalități au primit-o. „Noi îi oferim acest premiu, dar el ne-a dăruit mult mai mult de atât (...)”. Merită nația română onoarea aceasta, merită cultura noastră să-și îmbogățească zestrea cu opera și prestigiul unui asemenea mare creator. Eu sunt, cu acceptul său, cronicarul unor izbânzii care ne fac cunoscuți lumii prin valorile noastre culturale și spirituale, aduc bucurie în casele dvs. și, iată, vă adresez un îndemn de suflet: *Simțiți românește! Îl avem pe Popa'S pe cel mai înalt pedestal printre artiștii lumii de ieri și de azi. Este contemporanul nostru. Mă întreb: Îl merit eu? Dar dvs?*

Firește, eseurile cuprinse în volumul de față nu epuizează - nici n-ar putea-o face vreodată, indiferent de cine ar fi scrisă cartea - previzibil, opera și valorile spirituale ce se degajă din coloristica pânzei, spre a duce în casele noastre

mesaj de rânduire cumpătată și riguroasă într-ale moralității. Da, avem nevoie urgentă de mai multă onestitate, spre a schimba pecetea societății actuale, alergând după profit, căutându-se nu pe sine, ci sosia care seamănă tot mai puțin cu originalul. Ajungem să nu ne mai cunoaștem, să nu mai știm care din „noi” suntem și încotro ne îndreptăm.

Exprim recunoștință Maestrului Popa'S, om superior, pentru onoarea pe care mi-a făcut-o în a-și fi deschis viața cât să o cuprind într-o poveste. Dincolo de talentul ieșit din comun, darul comunicării, capacitatea „inumană” de a surprinde esențialul, am cunoscut un om cu o capacitate de muncă uriașă. Am petrecut două luni de normalitate și de serenismă binecuvântare în subsolul casei sale din str. V. Onițiu nr. 5, Timișoara, spațiul sacru al creației și înălțării spirituale, acolo unde lumile se întrepătrund și lumina din interior dezvăluie primeniirea sufletească, aidoma focului sacru încălzind inimi și dăltuind caractere. Liniște, vă rog, este ora creației! O lume mai bună se naște pe pânză, se expune pe simeze, ajunge în casele și în sufletele oamenilor. La interferența dintre lumi, demiurgul creează. Mulțumim, Maestre!

După ce au distrus de două ori proiectul european german, America și Rusia au împărțit și impus lumii Cortina de Fier, alternativă calvinist-capitalistă în vest și ortodoxo-comunistă în est.

Sub presiunea Pieței Comune, Rusia renunță pașnic la războiul rece, la lagărul moscovit, la marxist-leninism și oferă Americii o colaborare antieuropeană ca în vremea războiului mondial victorios.

America refuză colaborarea cu Rusia, dorindu-se singura putere mondială, numai că acumularea celor 19.000 miliarde de dolari datorii, ca urmare a „imperial overstretch”, o readuce în anul 2016 cu picioarele pe pământ.

Odată readusă America pe pământ, noul său președinte Trump va trebui să depășească era minoritarilor a la Barack Hussein Obama și să refacă America fondatorilor, America omului alb, WASP.

Sarcina sa va fi asemănătoare, ca efort și importanță, cu aceea pe care a dus-o, bine, la îndeplinire, omologul său rus, Vladimir Putin, omul care după gravele derapaje ale predecesorilor săi a refăcut și a redat Rusia rușilor.

Colaborarea dintre Putin și Trump se va baza pe o dominație mondială selectivă, în care partenerii se ajută în asigurarea păcii, a sferelor de influență creștine și a intereselor naționale.

După falimentul greco-ortodox, invazia arabă și mai ales Brexit-ul, proiectul euro-german Merkel – Junker - Schulz nu va mai genera, din nou, un război mondial, dar are în mod cert, un viitor incert.

Putin și Trump se vor înțelege și în Orientul Apropiat, în Chestiunea Orientală, din care fac parte ortodocșii moldo-valahi din 1774 și România Mare din 1918.

Vizita Papei Francisc cu prilejul aniversării a 100 de ani de la Marea Unire e o răscruce de drum pentru președintele Klaus Iohannis, pentru Preafericitul Daniel, precum și pentru Cardinalul Mureșan.

Românii nu sunt obedienți greco-slavilor, anglo-mozaicarilor ori germanilor. Românii pot alege, mai pot alege, încă nu este prea târziu, dialogul cu Vaticanul și unirea cu Roma, promovându-și astfel interesul național autentic în viitorul proiect european.

Bremen - 21 noiembrie 2016

Se apropie vârsta și trece timpul... Dar ce este timpul și cine stabilește vârsta? Curioasă asemănare între sufletele oamenilor și piramide. Da, piramide! Sunt vechi, foarte vechi, și curioase și... puțin... ciudate.

Există o vârstă pentru toate... Marele merit al civilizației este că a reușit să divizeze timpul, ca pe un tort. Doar că pentru unii felia e mai dulce, pentru alții prea dulce, iar pentru

alții nu prea pe gustul lor. Dar, dacă timpul e infinit și noi nu am ajuns încă să numărăm până la infinit, cum să măsurăm timpul? Să contorizăm fericirea? În secunde, minute sau ani?

Timpul e infinit. La fel și spațiul. Și eu zic că la fel și noi.

Și iarăși... vine vârsta!
Ce vârstă?

Cea care trece cu fiecare an, cu fiecare om, cu fiecare viață; fiindcă trăim o multitudine de vieți, poate chiar în același timp, ca o suită de culori într-un curcubeu, pe care, culmea! îl vedem așa pentru că ochii noștri sunt defecti.

Și totuși... așteptăm vârsta! Vârsta la care atingem desăvârșirea. Poate și ceilalți așteaptă vârsta noastră ca pe o încununare a eforturilor lor de a crea... oameni! Dar ei sunt

prea mărginiți în clepsidra lor.

Ce ilar! Să vrei să măsoari timpul. Sau să vrei să determini vârsta.

N-ați văzut oameni al căror suflet emană veșnicie? Ai căror ochi pătrunzători te scrutează cu o cunoaștere ce sapă în sufletul tău până adânc în hăuri și apoi se înalță în flăcări până deasupra norilor. Ce îi face pe aceștia tineri sau bătrâni? Ce te face pe tine tânăr? Ce te face pe tine înțelept? Eu una nu am simțit niciodată tinerețea. Curios lucru că nici bătrânețea. Știi tu timpul?

Timpul se simte! Nici măcar nu se trăiește fiindcă te trăiește el pe tine cu fiecare dorință, cu fiecare gând și lacrimă, zâmbet și faptă. De ce? Pentru că timpul e nemuritor. Pe când tu... tu ești porția lui de iluzie; o iluzie printre iluzii care se macină în viscerele timpului. Și totuși... devii parte a infinitului dacă timpul pofteste la tine și te asimilează în ființa sa.

Undeva, departe în negura istoriei îmi imaginez scena apocaliptică care s-a întâmplat la sfârșitul unui război în care am fost mai tot timpul victime ale propriei noastre inconsecvențe decizionale, scenă care demonstrează încă o dată că războaiele aduc doar suferință. Sus acolo în dealul Moiseiului, o frumoasă localitate din nordul Ardealului, privesc cum se înalță vâlvătaia focului, aud lemnul troznind, acompaniat de strigătele coconilor și ale mamelor care pe lângă faptul că au rămas fără bărbații plecați la război, acum nu mai au nici vatra în care să-și facă pâinea, leagănul în care să-și adoarme pruncii, sau grinda pe care să-și întindă cergile abia

scoase din război. Îmi șterg fața de funinginea îngenuncherii unui neam, lacrimile se amestecă cu gudronul combustiei simțămintelor unei obști care a stat dreaptă tot timpul în fața istoriei, dar a fost îngenuncheată de făclia pustiitoare a întunericii unei bolnave minți umane. Dimineața în fața ochilor, când ceața se ridică de peste sat, imaginea iadului păleşte în comparație cu dezastrul apocalipsei produs chiar de hramul Sfintei Parascheva. Istoria a mai suflat încă o dată crivățul răzbunării peste obrazul palmuit al unui neam al bogdăneștilor, care a preferat să stea drept în bătaia lui și nu să se aplece la fiecare adiere mai serioasă venită dintr-o parte sau alta.

Simțind mirosul disperării, un soldat cu obârșii slave a fost atras de perspectiva unei prăzi ușoare, și trecând Tisa a ajuns în galopul calului în infernul de la marginea țării lui de origine, dar și lui, care a înaintat de multe ori în luptă călcând pe cadavre, i s-a părut insuportabilă imaginea care i se arăta în fața ochilor. Sângele slav s-a domolit în vene, s-a

așezat pe prispa fumegândă a unui fost bordei, iar din fumul umed și rece apare o ființă care îi face din nou să-i clocotească sângele. Pe scena apocaliptică a unui neam, rămâne îmbrățișarea a doi tineri, a două neamuri care vor sădi speranța renașterii unui loc binecuvântat, stropit cu sânge dac și poate pe viitor cu sudoarea unui suflet slav. Timpul s-a scurs iar peste ani...

Mă găsesc din nou la izvoarele Izei în dealul Moiseiului și privesc satul în splendoarea întinderii lui de o parte și de alta a râului Vișeu. Din funinginea timpului a răsărit o așezare care te face să crezi că încăpățânarea unui neam de a supraviețui este mai puternică decât pârjolul unei istorii care de multe ori a distrus mai mult decât a clădit. Am venit din nou acasă, chemarea genei dacice și slave este mult mai puternică decât oboseala unui drum lung la al cărui capăt îți revezi din nou începutul unei existențe în care bagajul genetic este primordial. O să mă întorc aici ori de câte ori va exista gena neamului meu, iar aceasta va mai avea pe cine striga.

Zam 7-12-2016

Sufletul mi-e veșted

Jan Neruda (1834—1891)

Sufletul mi-e veșted ca târzia toamnă,
stins mi-e ca vulcanul ros de bătrânețe;
jos, la poale,-s pajiști, doruri vii, aprinse,
el e-nchis în noapte, orb la frumusețe.

Iartă-mi legământul dragostei aprinse,
iartă vâlvătaia ce-am aprins în tine.
Am crezut eu însumi că iubesc fierbinte,
negândind că stins e cântecul din mine.

Ți-am furat comoara tinerelor doruri,
jaful și minciuna fost-au fără vină.
Dacă poți, copilă, iartă-mi amăgirea -
nu sint rău, ci-s numai biata mea ruină.

Trandafiri veștezi

Iovan Jovanovic Zmaj (1833—1904)

Răsfoind cărți prăfuite,
prăfuite foi, paragini,
am găsit o poezie
necitită între pagini.

Poezie: revărsarea
vremii duse, fericite,
duh al fericirii mele,
dorurile-n cânt slăvite.

E al raiului răsnet,
la strigarea vieții noi,
de pe cea mai mândră culme
a nădejilor șuvoi.

Astăzi, cine îndrăznește
să evoce bucuria?
Nu eu, nu - și va rămâne
necitită poezia.

Și, vrând parcă s-o citească,
lumânarea - mai palpită.
Ei i-o dau, - o dau vâpăii -
și hârtia-i mistuită.

Mistuită-i poezia;
slove au rămas, răzlețe.
Necitite stihuri, iată,
prin cenușă sunt citețe.

Tot citescu-mi poezia,
calda inimii suflare,
tot citesc de pe cenușă
fericirea mea în floare.

Oare focul sfânt - iubirea -
și prin moarte este trainic?
Mai păstrează-se-n cenușă
dorul meu cel sfânt și tainic?

Slovei mele, credincioasă
într-atât cenușa fie?
O, voi, stihuri, suferință!
O, cenușă, avuție!

Când citesc despre faima...

Walt Whitman (1819—1892)

Când citesc despre faima de eroi cucerită
și despre victoriile măreților generali,
eu nu-i pizmuiesc pe generali
nici pe Președinte-n Președinția lui, nici pe bogătaș
în casa-i impunătoare;

În atenția cititorilor noștri:

Revista „Scrisul bănățean” se distribuie prin rețeaua de difuzare a jurnalului interregional „Banatul”, în instituțiile de cultură de pe cuprinsul Banatului istoric.

Dar când aud despre legătura de sânge
a-îndrăgostiților,
cum s-a-ntîmplat cu ei,
cum prin viață, primejdii, ură, neschimbători,
ani și ani
prin tinerețe, și-n puterea vârstei, și la bătrânețe,
cât de statornici, duiosi, plini de credință au fost,
atunci devin gânditor — și iute mă-ndepărtez, plin
de cea mai amară invidie.

Ultima invocație

Walt Whitman (1819—1892)

În cele din urmă, lin,
dintre zidurile puternicei fortărețe,
din copca ferecatelor lacăte, din strânsoarea
ușilor bine-ncuiate,
eliberează-mă.

Fă-mă să lunec neauzit;
cu cheia blândeții descuie lacătele -
cu o șoptire
deschide ușile larg, o, Suflete!

Lin! nu fi nerăbdător.
(Puternică-i stăpânirea ta, carne ce pieri!
Puternică și-e-mbrățișarea, iubire!)

Senzație

Arthur Rimbaud (1854—1891)

În seri de vară-albastre voi merge pe cărare.
Pișcat ușor de grăie, prin iarba zdrumicată:
și visător, simți-voi la glezne o răcoare,
lar fruntea goală-n vânturi mi-o voi lăsa scaldată.

Nu voi gândi nimica, nu voi rosti cuvinte:
Dar îmi vor crește-n suflet iubiri nemăsurate.
Ca un țigan voi merge departe, înainte,
Beat ca de o femeie - Natura voi străbate.

Trandafiri a plâns steaua

Arthur Rimbaud (1854—1891)

Trandafiri a plâns steaua în miezul urechilor tale,
De la ceafă la sold infinitul s-a-ntins în alb troian;
Roșcată a picurat marea pe țâțele tale de-opale,
Și Omul a sângerat negru la pântecul tău suveran.

Am părul negru-al maicii mele

Mani Leib

Am părul negru-al maicii mele,
ochii-i verzi, am ale tatei mâini ca de fecioară,
și-un sânge am ce cântă și dogoară -
sânge străbun, de jidov de la Nipru;
și peste creștet nopti am, petrecute
cu-acei ce după dulci plăceri aleargă,
și semne-adânci de dinți, pe piept, eu am,
lăsate-n freamăt, de-o femeie dragă.

Nu-mi află pace...

Francesco Petrarca (1304—1374)

Nu-mi află pace, n-am cu ce lupta;
Mă tem și sper și ard și sunt de gheață;
Mai sus de cer vreau, zac în țărna grea;
Nimic nu am și-o lume strâng în brață.

De Amor sunt întemnițat așa;
Juvățul nu-mi slăbește, nici mă-nhață;
Nici nu-s ucis, nici lanțul nu mi-l ia;
Nici mort nu vrea să fiu și nici în viață.

Văd fără ochi și fără limbă glăsui;
Mi-e sete de sfârșit și caut milă;
Urât îmi sunt și spre iubire năzui.

M-alin cu dorul meu și râd în plânsu-mi;
De moarte și de viață mi-este silă.
Prin tine, Doamnă, astfel sunt, eu însumi.

Sonetul VI

Lorenzo de Medici (1448—1492)

Atâta frumusețe-n sine strâns-a,
Și gingășie, fața Doamnei mele,
Că orice s-ar ivi și-n orice fel e,
Mari frumuseți și prețuri nasc într-însa.

Când de tristeți duios e cuprinsă,
Nici când n-au fost tristeți mai dulci ca ele;
Când aprig o ajung mâinii rebele,
În fața-i tremură iubirea însăși.

Frumoasă e prin orice întristare,
Și de-i brăzdează plânsul fața pură,
Și Amor plânge: lată-mpărăția-îmi!

Dar universul orb când e în stare
S-aduc-un răs suav pe-această gură,
Cunoaște-atunci ce-nseamnă bucuria.

Cântec

Ahmed Nedim (1681—1730)

E vremea întâlnirii, la trandafiri coboară.
Tu, chiparos ce undui, fă iarna primăvară,
și părul despletindu-ți, în lutru te-nfășoară,
tu, chiparos ce undui, fă iarna primăvară.

Privighetori te cheamă, frumoaso, vino iară,
fii trandafir. Dă-mi buza cea dulce și amară,
cât încă pe frunzișuri zăpada nu coboară,
tu, chiparos ce undui, fă iarna primăvară.

Cântec

Karadjaoglan (Sec. XVII)

Frumoasa mea cu ochi de căprioară,
de ce nu dorm eu, nopțile, de ce?
Da, despărțirea nu-i deloc ușoară.
De ce-o îndur, oricât de lungă e?

S-au furișat străinii în grădină,
și-au rupt măcieșul, din pământ l-au scos.
De-abia-ndrăzneam să te ating, lumină.
Culcușul îl împărți c-un ticălos.

Nocturnă

Olavi Paavolainen (Finlanda, n. 1903)

lubește-mă-n somn.
Somnul e cel mai moale culcuș al iubirii.
În preajma ta somnul e ca mormântul din mare,
o lunecare-nceată în leagănul valului.
lubește-mă-n somn asemenea mării
ce nu-și mai restituie morții.